

משלי "אשת חיל"

באה משום שליל שבת הוא זמן התגלות ספירת המלכות, המכונה "אישה" ומטרוניתא".

הרב שי פירון

אֵשֶׁת חַיִּל, מִי יִמָּצָא, וְרָחֵק מִפְּנִינִים מִקְרָה וכו'
(משלי ל"א, י' - ל"א)

השיר נפתח בשאלה הגורלית: **אשת חיל מי ימצא?** ורחוק מפנינים מכרה. קשה מאוד למצוא אשה כזו. לא כל אחד זוכה לה. הוא צריך להיות אדם מאוד מיוחד כדי לזכות באישה כל כך יקרה. אשה שהיא כלילת המעלות. ולכן, אם וכאשר האדם זוכה להינשא לאחת כזו, הוא צריך לשמור עליה כאוצר. עליו לכבד אותה בכל מאודו, להעריך אותה.

"בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר"

מסביר שעל הבעל לספק את צרכיה של אשתו כשם שהוא מספק את אלו שלו. עם זאת, עליו לדאוג לכבודה יותר מאשר לכבוד עצמו - **"אוהבה כגופו, ומכבדה יותר מגופו"**. כשהם מגיעים לדרגה כזו לא יחסר להם ממון. כך למשל, אנחנו יכולים לראות אנשים עם קריירה מאוד מוצלחת כביכול, אבל בשורה התחתונה אין להם ברכה בפרנסה. הכסף שלהם מתמוסס מכל מיני סיבות שבורא עולם מסדר, והם לא באמת נהנים ממנו. ואילו אצל אנשי האמונה, זוג שמכבד אחד את השני, שחי חיי טהרה, חיי כבוד הדדי - זוכה, גם אם במעט, לברכה בפרנסה, ולהימנות על האנשים ששמחים בחלקם. אנחנו תמיד צריכים להזכיר לעצמנו שלמרות הכסף, שכל כך הרבה אנשים נוהרים אחריו, אי אפשר לקנות אושר, והרבה פעמים הוא משמש לאנשים כמטרה ולא כאמצעי. קשה לנו לפעמים להבין שעם הכסף אולי יותר קל בחיים, אבל הוא לא באמת הופך את המציאות לטובה יותר. מכונית חדשה? דירה מפוארת? בגד מכיכר המדינה? ההתלהבות נגמרת בדיוק אחרי כמה רגעים, וזה מה שקורה בכל הדברים שקשורים לחומר, כפי שנאמר **"אוהב כסף לא ישבע כסף"**.

ומכאן הברכה של הזוג המאמין שבוטחים ומכבדים אחד את השני, שלא יחסר להם שלל, כלומר שיהיה ממה שיש להם, שיזכו להיות שמחים בחלקם, שתהיה להם הרגשת בטחון כלכלי, ותהיה להם ברכה בפרנסתם. לא משנה כמה האדם מרוויח, השאלה היא כמה הוא נהנה ממנו, כמה הוא מפיק ממנו, כמה הוא משתמש בו למטרות טובות, כמה הוא מעניק לזולת כפי

אֵשֶׁת חַיִּל, מִי יִמָּצָא, וְרָחֵק מִפְּנִינִים מִקְרָה וכו'
(משלי ל"א, י' - ל"א)

מדוע שרים את מזמור **"אשת חיל"** בכל ערב שבת? בכל ערב שבת, בשעה שחוזרים מבית הכנסת מקבלת השבת, מתאספים כל בני הבית ופותחים את סעודת השבת שלהם בפיוט: **"אשת חיל"**. על מה ולמה זכה המזמור למקום כה מרכזי בסדר קבלת השבת שלנו? מה מיוחד במזמור זה, עד שזכה להיות מקובל אצל עדות רבות? על מה ולמה זכה ללחנים רבים? רבים חושבים שהפיוט אשת חיל מעטר את תחילת הסעודה משום שבאמצעותו אנו מודים לאם הבית על טרחתה המרובה למענם של בני הבית. אולם, החוקר ר' אברהם ברלינר הדגיש: **"אחר 'שלום עליכם' השיר 'אשת חיל', ציור אשה למופת מספר משלי. אולם, אותו שיר לא נתקבל כמו שחושבים היום בטעות כדי לקדם בברכה בשבת את האישה כמושלת בבית, אלא מטעם אחר לגמרי.**

אמנם, **בילקוט שמעוני**, בפתיחה לפירוש המזמור אנו מוצאים שיש במזמור זה משום שיר הלל **לציבור הנשים**: אמר ר' יצחק בר נחמיה: כשם שנתן הקב"ה תורה לישראל בעשרים ושתיים אותיות, כך הוא משבח את הנשים הכשרות בעשרים ושתיים אותיות. מכאן, שלדעת בעל המדרש אנו פותחים את סעודת השבת בהבעת תודה לאם הבית על מסירותה בכל ימות השבוע. כנראה שהטרחת המרובה לקראת שבת מהווה בסיס להבעת התודה. נראה שכיוון דומה ניתן לראות בתוך פירושו של הרב המאירי. לפי פירושו נועד השיר להעלות ולהחשיב את מעמדה של האישה במשפחה בפרט ובקהילה בכלל: **"וידוע לפי הנגלה היות קיום הבית והעמדתו בסיבת אשת החיל, ומה שהאריכו חכמי המוסר בתועלת היא בסיבתה והוא אמרם ז"ל אל תבזה נשי החיל כי יש נקבות טובות מן האנשים.**

אולם, פירושים רבים רואים בפרק **"אשת חיל"** משל ונמשל. ביטוי בולט לכיוון האליגורי בפרשנות הפרק ניתן לראות בדברי הפתיחה של **המלבי"ם**: כבר הסכימו המפרשים שיש במאמר זה משל ומליצה, ורובם פירשוהו על הנפש, וכן דעתי בזה". גם לכיוון זה ביטוי ברור במדרשים שונים: **"אשת חיל"**, זו היא התורה, **"ורחוק מפנינים מכרה"** שהיתה לפני ולפנים, זכה משה והורידה לישראל. לפי פירושים אלה, יש להסביר על מה ולמה אנו פותחים את סעודת השבת בפיוט זה. לפי המקובלים, אמירת המזמור **"אשת חיל"** בערב שבת

רצונו של הקב"ה. השאלה אינה הכמות של הממון, אלא איך האדם מרגיש מבפנים לגביו, האם הוא רודף אחריו עוד ועוד, או שמא הוא שמח במה שיש לו, ואף אוחר במידת הביטחון.

"דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה"

מביאים לאשת החיל חומרי גלם, והיא מפיקה מהם תוצרים אדירים. מביאים לה צמר, והיא מפיקה ממנו פרטי לבוש מחממים. מביאים לה קמח, והיא מכינה ממנו לחם טרי לכבוד השבת. ידיה מלאות עשייה של יש מאין. אשת חיל היא אישה שאפתנית, אישה שמתאמצת עבור המטרה שלה.

"ממרחק תביא לחמה" "לחם עצלות לא תאכל" אשת חיל היא דמות לחיקוי בנועם הליכותיה - 'צופיה הליכות ביתה'. אשת חיל דואגת לזולת. היא רחמנית, יש בה רוחב לב. 'כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון'. היא אישה חכמה 'פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה'. היא אישה שבביתה יש חום ואהבה. 'לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים' כמובן שהיא אישה מלאת תוכן.

"שקר החן והבל היופי, אישה יראת השם היא תתהלל" בתרבות שלנו מקדשים את המראה החיצוני ושוכחים שהוא מתכלה לעת זקנה. זה טבע העולם. ואם מישהי מרגישה שזה הדבר העיקרי בה, היא תתאכזב מאוד לגלות שבגיל מסוים זה לא יישאר אותו הדבר. חיצוניות היא דבר שמתעתע, ובסופו של דבר גם מאוד זניח. מה שחשוב הוא התוכן. חיי מערכת היחסים תלויים בקשר הנשמות של בני הזוג, לא בחיצוניות שמתבלה בסופו של דבר. קשר שתלוי בחיצוניות, במראה, בגוף, לא יחזיק מעמד לאורך זמן. אישה בעלת יראת השם, בעלת מידות טובות, בעלת תוכן, היא תתהלל... ויחד עם זה, יש את המשפט "עוז והדר לבושה", אשת החיל היא אישה מטופחת, יפה לבעלה. וכמובן, המשפט שהבעל צריך להתכוון כשהוא שר לאשתו הוא "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה" תמיד יהיו בנות כביכול יפות יותר, חכמות יותר, טובות יותר, אבל בשביל הבעל אשתו תהיה לעולם מעל כולן. הוא אוהב אותה ורק אותה, ואין בכלל מקום להשוואה עם נשים אחרות. מבחינתו היא כלילת המעלות, והוא שומר את עיניו רק לה. הוא וילדיה יודעים להעריך אותה ואת מעלותיה. "קמו בניה ויאשרוה בעלה ויהללה". "אשת חיל", חלומה של כל אישה, הוא מזמור שמעביר בי צמרמורת מדי ליל שבת מחדש.

מפי השמועה

הלכה: זריזות לקיום מצוה כיבוד אב ואם

כתב השו"ע (י"ד סי' רמ"א): צריך לזהר מאוד וכו'. ובספר "פסקים ותשובות" (אות ב) כתב: וצריך חיזוק גדול במצוה זו, כי בעוונותינו הרבים רבה המכשלה בזה

מחוסר ידיעת גדולת מצוה קדושה זו והלכותיה ופרטותיה מפאת מיעוט העסק בהלכות אלו, אינם ידועים עד היכן הדברים מגיעים. וגם מצוי בזה רפיון מפני שמתוך ההרגל עם ההורים לא שמים לב רום ערך המצוה וחומר הדקדוק בה. וביותר צריך בה זירוז כי השטן מתאמץ להכשיל את ישראל ולהכביד עליהם בקיומה, יען ומצוה זאת גורמת להחליש כוחו של קליפת עשו ולקירוב הגאולה השלימה ולא בכדי כינוהו חז"ל (מדרש תנחומה עקב פ"ב, ירושלמי ריש פאה): מצוה חמורה שבחמורות, כיון שאין שיעור למצוה זו, וכל הזהיר בה יותר הרי זה משובח. לכן חיוב גדול על כל יודע ספר לקבוע שיעור בהלכות כיבוד אב ואם, ולהיות בקי בהם בתמידות.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: אשרי היודעים לתת מבלי לזכור, ולקחת מבלי לשכוח.
ספר "שמחלה"

חקירה: מצוות צריכות כוונה:

אם לא כיוון כאילו שלא עשה את המעשה המצוה כלל אלא כמתעסק, או שעשה את מעשה המצוה, ורק לא קיימה. (ברכת אברהם פסחים קיד: ברכת המרור ב)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שמה נאה לה

שאלו לרבנית מפורסמת: מפני מה מיילדת בלשון הקודש: חכמה? השיבה הרבנית: שכן אמרו חז"ל: איזהו חכם, הרואה את הנולד.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קלד)

"מזל טוב לאשתי היקרה מלכה בת מרים שתחיי"

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל, ויקטור חי בן יקוטה.

